

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по године 2 фор.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 фор., на по год. 3 фор.За све остале земље годишње
20 фран. у вату, на по године
10 фран. у вату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се поштом
унутрашњом непосредно админи-
страцији „Глас Црногораца“ на
Цетиње, а које је наручије, г.
Петру Рамаковићу, к. д. аген-
ту у Котор. Дописи се шаљу
уредништву. Рукописи се не вра-
ћају.За огласе шаља се: за сваку
рјеч или за број од пет цифе-
ра по 3 новчића на први пут, а
за сваки даљи пут по 1 новчић.

СЛУЖБЕНИ ДИО.

Госп. Д-р Лујо гр. Војновић, бивши вршилац дужности Књаж. Министра Правде и г. Д-р Стеван Кнежевић, бивши шеф одјељења истога Министарства, попово су поднели били преко надлежних власти молбе к. кр. Министру Иностранних Дјела у Бечу: да могу као аустријски поданици заузети своја пређашња мјеста у Црној Гори.

Књ. Министарство Иностранних Дјела својом нотом од 18 о. м. број 4093 своопитило је овом Министарству одговор к. кр. владе у Бечу, према којему речено молбе г. Дра Луја гр. Војновића и г. Дра Стевана Кнежевића поткријепљене и од стране Књажевске Владе, нијесу уважене. Што се г. Д-р Бакотић у измијењеним нотама не спомиње, узрок је што је остао при првом рјешењу к. к. Владе, те није подносио молбу за поновно одобрење.

Из канцеларије Министарства Правде 26. јула 1903 год. број 2068.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО.

ЦЕТИЊЕ, 25 јула.

Мандурско питање.

По најновијим вијестима с Крајњег Истока изгледа, да је руска дипломатија одржала сјајну побједу над интригама енглеске дипломатије, да коалиције која се је против Русије спремила, бити неће и да се, успркос свему енглеском роњењу, мандурско питање примиче мирном рјешењу. Види се, да је пут генерала Куропаткина уродво жељеним плодом.

Како пишу енглески дописници, који будно паве на све што се збива на Лијанонском полуострву, због могућности сукоба Русије с Јапаном и Енглеском, Порт-Артур се силно тврди и оружја; у самоме граду и његовој околини окупљено је 30,000 људи, а спрема се стационирати још 16,000. У пристаништу стоји 12 оклопница и оклопњенијех крстарица и 45 торпедњака и против-торпедњака. Осим тога у Мандурији се налази 116,000 војске. Све то доказује — пише „Свјет“ — да је Русија стала чврстом ногом на невавравајући бријег Тихог Океана и да неће одступити ни пред каквом пријетњом енглеско-јапанског савеза.

Али осим живљег и спрешнијег наоружавања, долазак војеног министра обидежен је још и савјетом великог вијећа, на којем су присуствовали сви главнији представници како војничких тако и грађанских власти. Задатак томе вијећу био је, да се мандурско питање мирно рјешити. По вијестима из Вашингтона, које доноси агенција Рајтера, види се, да је закључак порт-артурског вијећа потпуно задовољно Саједињене Државе и Јапана, без икакве штете по руске интересе. По тијем вијестима организирана је система одговорне и практичне администрације, која ће замијенити независну администрацију, у којој чиновници нити су били везани каквим год обавезама, нити су били међу собом солидарни. То је давало повода развијем тешко-

ћама и инавивало је протесте од стране туђијех влада.

Преговори између Русије и Саједињених Држава о отнарању пристанића нећ су довршени, остаје само да се још неке појединости регулишу. Осим тога, енглески посланик у Пекингу, Ковендер, мора одредити у трговачком уговору с Китајем оне услове, под којима ће се отворити нова пристаништа.

Задовољствина, коју је Русија дала Саједињеним Државама, утицала је и на убојни жар Јапана и Енглеске, те је прва већ почела тражити, да се мандурско питање мирно рјешити, а друга се само чуди томе неочекиваном неуспјеху.

Коалиција, коју је она спремила против Русије, руши се. И поред свију тенденциознијех клевета и подвала од стране енглеско-американске и енглеско-јапанске штампе, у Саједињеним Државама и у Јапану почиње превлађивати мирна струја.

Ево што говори о мандурском питању и енглеској штампи француски лист „Китајско Ехо“, који излази у Шанхају:

Нико није кадар рећи данас, хоће ли или неће бити рата између Русије и Јапана. Али улога коју је у томе питању одиграла енглеска штампа, не може да се не назове нечасном и непоштеном, јер она није ни радила ништа, осим што је подвала уље у ватру. Ако ћемо да беспристрасно говоримо о томе питању, Руси и не могу очистити Мандурију на услове, које хоће да јој Јапан по наговору Енглеске направи. Руси су створили данашњу Мандурију и од једне дивље крајине направили су економски центар.

Благодарећи сибирско-мандурској жељезници, Русија је увела у Мандурију трговину и омогућила експлоатацију њеног природног богатства. Ушљод тога њој завиде оне државе, које су хтјеле, да то исто изврше у Мандурији, али им није за руком пошло. Ни једна држава у сфери свога утицаја у Китају, није у економном погледу учинила толико, колико Русија у Мандурији. Русија је отворила Мандурију свему свијету. А пошто новосаграђена њена жељезница конкурише морском путу, који се је увијек налазио под контролом Енглеске, то она и хоће да одузме право надзора у сфери, на коју Енглеска савршено никаквог права нема. Енглески либерализам, о којему они тако много говоре, састоји се само у томе, да не живе у пријатељству с другима, него да владају над њима. Енглеска далеко није увјерена да ће Јапан изаћи као побједитељ из рата с Русијом, али то им ни мало не смета, да срањујући морску силу Јапана и Русије, довикују првијема: ратујте, ви сте јачи од Русије. Китајцима они такођер довикују: не ступајте ни у каква споразум с Русијом.

Свршујући свој чланак, „Китајско Ехо“ говори: Овакво енглеско поступање може довести до раздиобе Китаја, и ако због Китаја букне рат, у томе рату пострадаће најприје сам Китај, на који ће Енглеска највећа права зајавити. Што се тиче Јапана, он, поред све његове добре војске и флоте, може изјавити своје

претензије тек послје Русије, Француске, Енглеске, Немачке и Саједињених Држава. Према томе он ће бити тек на шестом мјесту, кад се Китај с добоша буде дијелио.

У опште можемо опазити, да у свему што се тиче мандурског питања, енглеска интрига губи на свијем тачкама земљаште испод нога. По ријечима „Новога Краја“ непосредни односи рускога посланика, г. Љесара у Пекингу с првијем Китајским министром, принцем Пином, који се опире на чврстом status quo у Мандурији доводе мало по мало до привања рускијех захтјева. С друге опет стране, по вијестима енглескијех листова, који ревњиво прате све преговоре између Русије и Китаја, Китајска влада рјешила је, да остави Русији телеграфске линије у Мандурији и царинске приходе Њу-чанга, да ни једној другој држави не даје никаквијех концесија на земље у Мандурији, да не открива тамо никаквијех уговорнијех пристаца и да осим Руса не прима никаквијех другијех странаца у мандурску администрацију.

Као успокојавајуће средство за јавно мишљење у Енглеској мора у осталом послужити чланак под насловом: „Нас се не тиче.“ који је изашао у Чикагу у листу „Chronicle.“ У томе се чланку између осталог говори: „Цијелост Мандурије не вреди ни једнога американскога војника или мриара.“ Поменутији ва тијем да Русију и Америку везују стародавње пријатељске везе и да је Русија, у тешким тренуцима Америке, увијек остала вјеран и сталан њен пријатељ, „Chronicle“ опажа, да ће американска интереса на Крајњем Истоку бити боље гарантирани и очувани под руском влашћу, него под чијом било другом и да долазак руске војске у Мандурију, који је ту недавно извршен и о којему тако много причају Енглези и Јапанци, ни мало Американце не интересира.

Није чудо, што се је Енглеска мало смрвила. Она је ту недавно позивала Саједињене Државе на рат против Русије, ујеравајући их, да неће остати усамљене. На једанпут, чудновата ствар, — изоларана је остала у тој борби она сама — Енглеска, којој данас као да више не вјерује ни њена жутокожа савезница.

Папа Пијо Х.

Општи интерес не само католичких народа, него и осталог културног свијета био је ових дана управљен конклаву, који је у суботу био приступио избору наслѣдника Лава XIII. Интерес тај, и ако је велик, ипак нема данас више оног значаја, као у оно вријеме, док је папа још био свјетовни владар, који је као такав подржавао са свијем државама не само црквено-политичке, него и свјетовне суверенске односе. У оно доба била је личност папе од еминентне политичке важности, јер је његова наклоност према великим акцијама или мирољубивост могла имати замашних међународних посљедица. Данас више није тако. И данас је до душе морална власт папина неоспорна, те

појединим државама одиста ни данас није свеједно, како ће се папина дипломатија подијети у интересу цркве према унутрашњим приликама појединих народа; али ипак не може нише никакав папа имати таквог уплива на свјетовна питања развијених држава, да би се тијем поколебали основи међународне политике.

И ако је кардиналском збору све оно добро повнато било, ипак је садашњем конклаву главно питање било: хоће ли нови поглавар цркве бити политички папа, као Лав XIII, који је уз државног секретара Рамполу улавно у сва питања међународне политике, или ће вјештог дипломата и политичара замијенити папа, који ће сву своју пажњу посвећивати искључиво црквеним и вјерским питањима? С тијем у вези могло је бити кадриналима још и ово питање: хоће ли нови папа бити према Италији мирољубивији, снопљивији од Пија IX., па можда и од Лава XIII.?

Као главна два папска кандидата били су истакнути одмах послје смрти Лава XIII. Рампола и Серафим Ванутели. Ромпола и његови пријатељи остали би без сумње вјерни досадашњој политици папске столице, а Ванутели, који ту политику није одобравао, пошао би по свој прилици другом струјом. Данас, кад ни један од ове двојице није изабран, више је но сигурно, да се кардинали при избору папе нијесу толико руководили интересима свјетовне политике, колико обаврима на интересе црквене. Кардиналски збор изабрао је у уторак, 22 о. мј., послје тродневног рада у конклаву, патријарха Венеције, кардинала Сарту за поглавара римокатоличке цркве, који је избор примио и као папа увео име Пијо X.

Нови папа Пијо X, а досадашњи кардинал Јосиф Сарту, рођен је 20 маја 1835. год. у Ријеву, епископији Тревиској. Год. 1884. изабран је за епископа у Мантови. Кад је смрћу кардинала Агостинија упражњена била столица патријарха Венеције, папа Лав XIII. ставио га је 3. јуна 1893 г. за архиепископа и патријарха млетачког. Три дана прије тога, Сарту је био наименован за кардинала. На страни као папин нунциј или у опште у каквој дипломатској мисији није никад био, но је цио свој живот провео готово све око Венеције. Због тога га и правом убрајају међу личности, које немају промонсирану политичку прошлост; али зато повнат је он као човек вредне способности, одлучног карактера, ваљан организатор у црквеним пословима. Папа Лав XIII. рекао је једном приликом о њему: столица св. Петра треба тако енергичних и одлучне воље људи, као што је Сарту. Повнато је о њему још и то, да је ваада подржавао најбоље односе с италијанским Двором. Кад год би италијанска Величанства дошла у Венецију, патријарх млетачки Сарту био је међу првијема који би учинио поднорене Краљевском Пару.

За све ове лијепе особине новог папе, добро је знао кардиналски збор, па кад је својим гласом повјеро врховну управу римокатоличке цркве кардиналу Сарту, увјерен је

био, да је даје у руке чојеку, који ће, дубоко прожмив свијешћу о својим новим дужностима, по путу свог прелазника, папе Лјва XIII. чврсто одржати углед цркве и ојачати духовну власт папства, а који ће својом свештвеничком сигурно наћи пут и начин, да се једном дође до помирења римске цркве са италијанском државом.

КРАЉ ПЕТАР I. У ТОПОЛИ.

Лијеп акт пијетета извршио се прошлeк дана у Тополи. Приликом годишнице смрти славног Војводе првог српског устаника, Ђорђа Петровића-Карађорђа, Краљ Петар пошао је у Тополу, да се покљони гробу свог великог дједа. Мала варошица, Топола, окупила се тијем поводом раскошно, а у њу се слегао силан народ, који га је одушевљено дочекао и поздрављао громогласним узвизима „Живео!“ У мјесној цркви служио је службу и извршио помен над гробом Великог Карађорђа, митрополит биоградски Инокентије. Послије помена обихао је Краљ Петар Тополу и распитивао се врло живо за сва историјска мјеста у околини. При уласку у цркву подигао је Краљу хљеб и са предсједником тополске општине и поздравно га добродошлицом, на што је Краљ Петар одговорио веома вначајним говором, из којег се јасно види, како Он схваћа узвишени задатак, који га чека као Краља Србије. Тај говор Краљев гласи овако:

Браћо! Врло Ми је пријатан повдрав предсједника, јер је ово мјесто, са којим Ме везују најдуже успомене. Морам пријавити, да Ме у овом моменту, поред тих осјећаја радости, обузимају и осјећаја туге која лежи у самом узаору Мога данашњег доласка у Тополу. Радujem се што сам послје толико година чежњо ва Отаџбини, доживио да, као Краљ Србије, дођем данас баш у ово мјесто, које је за Мене мило и драго, а ва Отаџбину пуно историјског значаја. А осјећаји туге морали су се појавити у Мени данас зато, што је ово дан смрти дједа Ми Карађорђа, за покој чије душе приносимо молитве Свеомугушму Богу.

Свака стопа земље ове подјеке пас да је ту некада живио и о својој нареду брину се чојек свијетла карактера, јуначка срца и ријетких врлина. Према овоме разумјетете, да вам овим своје осјећање исказује Ваш Краљ, потресен осјећајима чојека, који је пуних 45 година живио далеко од Отаџбине, у туђој, незаном свијету.

Замало па ће се навршити стољеће откако је са ових покрајина Ђорђе Петровић започео, са Народом Српским, деветогодишњу јуначку војну, у којој се ондашње покољење надметало у самопрегоријевању и пожртвовању за Отаџбину и слободу. Сјетите се прошлости, па ћете видјети са каквим је жртвама стечено ово што данас имамо, а како су често заборављани сви јетли примјери частог родољубља. Нова историја наша, започета оваје прије сто година, истина пуна је горког искуства и поуке, али је, у исто доба неписана и славним дјелима Мога дједа Кара-Ђорђа, у народној борби за ослобођење.

Говорећи данас први пут, као Краљ Србије, Народу Српском ва Тополе, у којој је Кара-Ђорђе развио идеју народног

ослобођења, Ја не могу, а да се не сјетим славног минулог доба нашег, да и као Краљ Србије и као унук Кара-Ђорђе не изјавим, да у његовом пожртвовању треба да црпино поуку како треба служити Отаџбини. Данас, више него икада, Србији је потребан прегалачки рад ва остварење и обезбјеђење њене сјајне будућности, како према поднесеним жртвама прошлости, тако и према задатку који је намијењен Српском Народу у колу образованијех народа.

Пред нама су многи крупни задаци, које ћемо успјешно и корисно ријешити само патриотском сарадњом свију српских грађана. Зар би наши преци били у стању извојевати слободу, да нијесу сложино ва олтар Отаџбине принјели сву снагу, која даје увјерење, да је служба Отаџбини највећа врлина, највреднија одлика сваког патриотског срца. Кара-Ђорђе је засновао свој тешики и витешки рад на решености свега Народа, да се до последњег даха бори за слободу Србије и зато ће, док је сунча и мјесеца, остати вјечно у историји и међу народима записано, колико је Кара-Ђорђе урадио ва Отаџбину својом снагом, памћу, јунаштвом и врлинама.

Ми, данашње покољење, имамо само са благодарношћу да се сејамо заслуга наших предака и њима на врху Кара-Ђорђа. А његов и њихов примјер треба, у исто вријеме, да нам је поука, колико нам је данас потребно прикупити васколику снагу народну за ријешање великих послова који нас очекују. Ми треба да докажемо, да се у Србији могу помирити сучремене јавне тековине са заједничком службом Отаџбини, онако како захтијевају њен напредак и благостање.

Ја се уздам у Свеомугућег Бога да ћу, потпомогнут Мојим Народом, Србији обезбједити будућност какву је заслужила поднесеним жртвама за слободу. Томе су намијењена сва Моја старања, све Моје владалачке бригае. Из Тополе је Кара-Ђорђе почео јуначки поклуч сему Народу Српском; ва Тополе га и Ја познавам, да љуби своју Отаџбину, и да јој сложки служи. Дух Карађорђа бдиће над нама, а његов и наших предака врлина свијетлиће нам вјеритим сјајем на пулу који води срећа Отаџбине.

Нека је слава неумрлом Карађорђу! А наш завјет на овоме свом мјесту нека је тај, да ћемо се одужити његовом пожртвовању искреном службом Отаџбини.

СВЕЧАНОСТИ У САРОВУ.

Прошле недјеље, 19 јула, свршила се је у Русији велика народна свечаност, какве ријетко бива бар у ове наше дане. Ми разумијемо свечаност открића мошти преподобног оца Серафима, саровског чудотворца, који је уброен међу светитеља нарочитијем ријешањем св. Синода од 29 јануара 1903 г. Хиљадама руског народа са самијем Царем и царском породицом на челу, сакупило се је, да у глуми и далекој пустињи, до које је у обично вријеме и доћи трудно, прославе спомен „Старца Саровскога“, којег је народ још ва живота као свеца поштовао, те и ако је прошло већ 70 година, од како се је у вјечност преселио, његов спомен у народу и данас је такав, као да је богоудни старац и још жив.

На мјесту, гдје се данас налази Саровски манастир и пустиња, коју је преподобни Серафим толико својим подвизима

појавили су се лагуми, при обсади Остенде, а ва тијем код Неапоља, при обсади замка Castel nuovo, и ти су се лагуми чинили тако „страшни“, да су они што су их измислили тврдо држали, да даље ратовање није могуће и да ће престати. Но и они су се „устрашитељи“ преварили у рачуну — појавили су се контра-лагуми и то средство, које у теорији тако изгледа страшно, у ствари показало се је далеко мање страшним, него су држали они, што су га измислили.

Не треба нам се пуштати у историју. Погледајмо само овај наш вијек, па ћемо ту наћи читаву војску „устрашитеља“ и баука: митраље, репетирке, подводне лаче и Бог те пита, што ти још ту нема, па су најпоследње дошли и до те генијалне мисли, да помоћу некакве електричне справе, могу лагумати читав град на далеком растојању. Може ли, рекао би, бити што од тога баука страшнији и ужаснији? Но закључити тијех проналазака рушењих справа и начина ратовања не само да су у основици погрешни, него су и потпуно лажни. То мора за свакога једном за вазда бити јасно и очевидно.

Збиља, промислимо часком овако:

Бранко Радичевић пјена:

Данас, сјутра чат ће ударити,
Јарко сунце мени заклопити,
Из руку ми јасно гусле тргнућ,
Моја тјело под земљицом вргнућ...

Каква баук може бити страшнији од овога чистог и бистрога закључка? Сви морају одлазити, и млади и стари, и сиromaх и богати, и незнатни и знаменити,

прославио, био је некад татарски градић, у коме је живио један од Батијевић потомака. За вријеме Ивана Грозног то је мјесто било порушено и од тада су га стади називати „Стара Градина“. Доста дуго иза тога, почели су се ту јављати дустињада, да далеко од свјетске вреве, у посту и молитви, свој живот проводе, а већ 1705 г. ту је био и манастир сграђен. Петар Велики потврдио је тај манастир, а тадашњи муромски и рјазански митрополит, знаменити Стефан Јаворски, дао је томе манастиру грамату и правила ва братију претписано. Народна љубав и пажња према овој светој обитељи украсила је њено оснивање разнијем легендама и причама често пјесничког карактера.

Од свију подвижника, који су ту побожни монашки и дустињачки живот водили, највише се прославио о. Серафим.

О. Серафим био је из трговачког стаљеа, а родио се је у граду Курску 19 јула 1759 г. Као сироче беа оца, добио је васпитање под руководством своје мудре и добре мајке, која је умјела развити његову природну склоност к религијозном животу. Кад му је било 17 година он је ишао у Кијево на поклоњење св. угодницима, а од 19 година ступио је у Саровску пустињу, гдје је до 25-те године остао као исекушеник, када је био пострижен за монаха, а мало доцније за јерођакона и јеромонаха. За овим је оставио манастир и наставио се је 5 километара далеко од њега у густој боровој шуми на бријегу р. Саровке. Ту је он проводио трудни и мученички живот; ту је о. Серафим приносио топле молитве Богу, а ту је он преклецао ва станом камену хиљаду дана и ноћи, молећи се и сузе проливајући. Хранио се је лебом и воћем, што га је сам сadio и његовао, а увијек је носио једне исте убике хаљине. У тој пустињи налази се и чешма преподобног о. Серафима. За њу се је старац молио да јој дарује лековиту моћ. Данас и здравни и болесни пију са те чешме и воду кућама носе, те се њом лијече од разнијех немоћи и болијести како душевнијех, тако и тјелеснијех. Занимљиво је највећом побожношћу и дивљењем мора чојек да стане пред тијем чудеснијем врлом, на коме је вода чиста и без каквијех минералнијех примјеса, а ва очиглед присутнијех лијече се њом и они, који су залуду тражили себи лијека по равнијем западно-јевропскијем бањама. Па није ли то оно, што је И. С. Аксаков довикивао тијем обожаваница Запада и ва падљаштва: „Кући се враћајте, вријеме вам је! Враћајте се к своме, рођеноме и Богом благословеноме!“

Очевидци приповиједају и пишу, да се у Сарову абпвају велика чуда, као н. пр. снјепи да добијају вид, болесни и немоћни постају здрави и т. д. Поред тијех чудеса, живе су још до данас у народу мудре поуке о. Серафима: о пажњи на себе, о старању ва душу, о молитви, о љубави према ближњима, о кајању, о посту, о болестима, о милостињи, о трпљењу и скромности и т. д.

Све то и јест узрок, те је црква ријешила, да га приброји лику святих Божјих угодника, а народ га је и до сад као таквога поштовао.

У Саровској пустињи живи данас до 300 калуђера и она се одавно слави својим гостопримством. У љетње доба ту се скупуља огроман број богомољаца, који ту добијају бесплатан стан и храну; али никад их се толико скупило није, колико

а ко ће прије — нико не зна. Има ли, дакле, шта што би се могло к овоме ужасу — ако је дојета ово ужас — додати ма каквим проналасцима војничке вештине, па да то постне страшније него што је? Вулкан је у Сан-Пјеру уништио у трену ока 40.000 душа, па што је било? Прије него су се лава и пеео почели таложити, људи су се опет почели настањивати на подручју истог вулкана, беа да се Бог зна како плаше, и ако ни један геолог не би могао јемчити за њихов живот. Колика жртвава годишње гута море? Поред свега тога сваки дан се све више плови преко Океана, па се још и плаћа за ту пловидбу. Свој живот, своје ближње, благо и богатство — све то чојек погјерава невјерној пучини и опет не клоње ни пред тијем „устрашитељем“. Поред оваквијех и хиљаду сличнијех факата како је могуће мислити, да ћемо моћи каквијем год надводнијем надаемјијем и подземнијем средствима приморати чојечанство, да се одрече својих права на слободу и независан опстанак, а то би догички морало бити, кад бисмо се страшили од ма каквог било „устрашитеља“. Према овоме, људи који се старају да измисле нешто што би било бескрајно смртоносно и ужасно, грјеше пред логиком факата и прилика њиховог земног живота. Ми знамо, да ћемо сви беа наузетка умријети, а кад? — то знати не можемо: може бити сада, може бити послје сјутра, може бити и кроз сто година. Страшити нас смрћу, хотећи нас тијем приморати, да се одречемо од нашијех свештенијех права и интереса данашњег дана — то је, ако не глупо, бар

овога пута: са све четири стране простране руске земље, па и из далеке Сибирије, слегао се силан народ, који није могао да се смјести по опремљенијем ва то баракама, него се је масама гомилао око св. обитељи. Близу Успенске цркве била је подијгнута нарочита дрвена кућа ва Цара и друге царствене богомоље, а близу те куће подијгнута је била друга за Царицу Мајку и Велику Кијагињу Олгу Александровну.

Свечаностима руководио је високо преосвештени Митрополит Антоније, првенствујући члан св. Синода. Из Петрограда је с митрополитом дошао и хор пјевача ва Александро-Невске Лавре, мноштво свештеника и црквенијех говорника, а као помоћници служили су му епископи: нижгородски и тамбовски.

Осим тога, из сусједнијех епархија позвано је било мноштво свештеника, љакона и читача, а самијех „хоругвеносаца“ било је преко хиљаду.

При свој тој огромној количини народа, свуда је потпун ред владао. За сваки случај, ту је био позват и знатан број љекара и милосерднијех сестара, али ва овај пут никоме нијесу биле потребите њихове услуге.

Да, добра дјела не заборављају се. Св. Серафим, прије него ће се преселити у вјечност, рекао је једном од својих ученика: „Сиј свуда пшеницу, која ти је дата. Сиј ва земљи доброј, на пијеску, на камену, при путу, у трњу; она ће на неком мјесту изнићи, порастати и плод доијети!“

Благо народу, који овако своје светиње умјије цијенити и поштовати! —

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

Какве треба да су таблеце, табле, прописи, хартије, књиге, мастило и остале потребе ђачке. Дјеца се рађају увијек или са нормалним или далековидим очима, а никад кратковиди. Кратковидост се развија доцније или из далековидости или се пак појављује код лица са нормалним очима махом услед неправилног рада. Нарочито се јака кратковидост развија у дјеце, у њих она напредује врло брзо већ и по томе што је дјетиј органizam сам по себи веома наклоњен ка обољењима сваке врсте; с тога на дјецу треба обратити нарочиту пажњу и водити строг надзор над њиховим радом, а нарочито деч су у школи. Код нас је почео обичај да се дјеца испод шест година лају ва забавиште, да би се на тај начин склонила од рђавог друштва и да би се које чему могле још, до ступања у основну школу, научити. Ми бисмо имали да кажемо неколико ријечи односно рада у овим забавиштима. Дјецу ва забавиштима не ваља преоптерећавати радом, нарочито читањем, писањем, плетењем, везањем, итд. Њима се може задавати по мало, колико тек да науче распознавати слова; ситан рад сав у опште треба избјегавати, што више дјецу треба одлучити од ситних играчака и ва вајеру ва њих давати им таква здонљства, при којима она не би мрала да напрежу и море своје очи. У забавиштима дјеца треба да се играју, одмарају, и да уче напамет оно што им наставница прича. И тим путем и начином да се много постићи па чак и више него са узалудним учењем дјеце у тако младим годинама писању и читању. Читање и писање треба оставити да дјеца уче у основној школи кад њихов организм мало више очврсне и буде у

чудновато. И том се баш чудноватошћу занимају сви „устрашитељи“, како старијег, тако и новијег доба.

II.

Осим огромне основне погрјешке коју показасмо и која се састоји у томе, што исти смртни људи хаће да привиђењем смрти препану исто такве људе као што су сами, ти устрашитељи чине и другу погрјешку тако рећи другог реда. Иналасећи разне машине, они и сами мисле и друге увјеравају, да ће њихови проналасци остати искључива својина једнога, ма кога било. Очевидно је, да се и у томе варају. При данашњем стању наука таквијех секретачи бити не може, јер се наука мање више свуда подједнако развијају. Као примјер за ово нека нам послужи бевдимијех прах, који се је скоро једновремено ва разне стране појавио, чим се је оцазило, да с лаварј нестaje онајех материја, које га сачињавају.

Према томе нека не мисле, и пр., да ће подводне лаје радити против оклопљача, као што је бајаси пројектирано, — оне ће имати посла с таквијем исто подводнијем лајама, као што су и саме. То ће се исто догодити и с убозијем ваздушнијем лајама, ако их, то јест, пронају. Оне ће имати да ратују против таквијех исто лаја, а никако не против градова и тврђава овамо ниже њих. Зрнети неће, као што мисле, уништавати својим плотунима пјешадију, него ће хиљадама арна узалудно трошити на такве исто зрноте, као што су сами. Једном ријечи, ма какво убјито средство намишљено било, оно неће имати

Л И С Т А К.

МИСЛИ ЈЕДНОГА ГРАЂАНИНА О ВОЈНИЧКИЈЕМ ПСЛОВИМА.

од А.—та.

I.

Прије свега ја хоћу да назовем ријечју „устрашитељи“ све оне, који намишљају из дана у дан све савршеније оружје, а тако и начине ратовања, па изичу своје у суштини бевнарствене и нечојечке идеје о томе, као да ће због страха од њиховијех проналасака и ратнијех планова нестати и самога рата. Та је пјесма тако стара као што је стар овај свијет и давно је требало, да се њен садржај испрпи. Почевши од онијех који су градили кинешки зид, па до најновијих градиоца тврђава — сви су хтјели да парализирају рат. На то су им одговорили најприје тијем, што су им почели да граде покретне тврђаве, попут кула, ва јуришање, а доцније, благодарени туркоме војничкоме генију, одговорили су им осадом и постепенијем, неодољивијем нападама. Давно су пале тврђаве, ва које су мислили они што су их градили, да су несавадљиве, и то су пале пред малијем и како изгледа незнатнијем шанчевима и опкопама, којима ни бедеми ни артиљерија наудити не могу. Поткопи су били познати још у старо доба, прије но је прах пронађен, а пошто је прах пронађен, већ почетком XVI. вијека,

стању да поднесе такав посао. Па и ту треба паати на рад, да дјеца сачувају очни вид. Нарочито пажњу треба покло- нити дједи, чии су родитељи кратковиди или у којих је кратковидост фамилијарна болест. Прво са чиме се дјеца при поласку у школу сусрећу, то је табла и писаљка. Као што нам је познато, табла је напра- вљена од приог камена, на коме се пише писаљком од такога истога камена. Слова која на таблица пишемо, пепаљасте су боје, и већ су стари педагози били при- мјетили, да се она рђаво разликују, нарочито у облачне дане.

Поред тога таблице блијеште, јер њихова углачана горња површина одбија од себе сјвјетлост као огледало и баца је право у очи; не треба ни да говоримо како је ово штетно по вид и како се при оваком раду брзо заморавају очи. Дјеца обично послје кратковременог рада на- гину се и примичу очи ближе ка таблица нарочито ако је дан нејасан или се пак на таблица пише ситним словима, да би све оно што се диктује могло стати. Ми видимо да су таблице штетне по вид прво због слабог контраста између слова и табле, друго због блијеска, ка овоме могли бисмо додати и то, да се при раду са таблицама и рука брже мори него при пи- сању на хартији; рука губи своју гнпкост тако да ју је доцније врло тешко приучити да реди пером. Ако ка овоме додамо још ову лупу и неред који у опште наступа у школи при вађењу таблица из складице, мислимо да је довољно разлога да се оне истисну на употребу. Једина добра страна таблица састоји се у економији писаћег материјала. Али ако узмемо у обзир њене рђаве стране, видјемо да оне надмашују у сваком погледу ову малу економију, коју нико не би требало водити на рачун здравља наших очју. Хартија је у данашње врјеме тако јефтина да је сваки може набавити себи у изобилју; она нема оних недостатака које имају црне таблице с тога заслужује сваку предност. Ако би се пак имала у виду економија, свакако би било боље замијенити црне таблице са бијелом и писати на њима црним ланисом. То има смисла. Постоје такве врсте таблица, оне се зову Тибенове таблице.

Постоје и друге бијеле таблице т.зв. Бихнерове, оне су направљене од тврде бијеле хартије; на њима се пише заостре- ним парчетом угљена. Оне су истина врло удобне по очи, али имају један недостатак а то је тај, што су црте од угљена доста дебеле, те због тога учитељи нијесу у могућности да од дјете захтевају, да што лепше пишу на таким таблицама. Постоје такве таблице на којима се пише и лапи- сом, али оне су неудобне због тога што се њихова површина брзо изгребе тако да ускоро постају за рад неупотребљиве; оне поред тога имају још једну ману: све што се напише на њима лаписом, мора се бри- сати не сувим, него мокрим сунђером.

Дварске табле код нас су махом црне и направљене од дрвета. Боље је ипак употребљавати бијеле табле и на њима писати парчетом угљена. Такве табле парајују се или од отаклета или пак од сликарског платна. На платну се пише угљеном, а брише се обичном сувом крпом, што је у сваком погледу практично. На црним таблицама треба да се пише крупним словима, тако да се она из последње ска- миче могу јасно видјети. При дужини учи- онице од 9 метара слова ни у ком слу- чају не смију бити мања од 4 см.; при том њихове црте морају бити дебеле, иначе

посла са онијема несавршенијем средствима, што су до тада постојала, него ће има- ти посла с таквијем исто „устрашитељем“, као што је само. Кад би се код кога год појавио сам Перун — громовник, за час би се такав исто громовник појавио и код његова сусједа, и кад би заиста њихови громови кадри били да руше градове, они би најприје разрушили своје градове и себе саме, а затим би се престо човје- чанство било онијем средствима, која је Бог на расположење дао свакоме живоме. Као фактички доказ тога, да су ти устра- шитељи страшни само у пројектима, може нам послужити готово трогодишњи бурски рат са Ингалсима, који није имао резул- тата ни за једну ни за другу страну баш због тога, што су се сва надања и једн- јех и других осивала на удешености пушака за гађање, на брачни пуцања, на одлопима влакова и другијем сличнијем беспослицама; но пошто се ни Бури ни Ингалци нијесу умјели бити на шаке, он- да ни с једне ни с друге стране није би- ло, нити је могло бити побједу у војнич- ком смислу, и ако је и погинуло много и потрошено више него што је требало. То исто можемо рећи и о рату Италијанаца с Абисинцима и о рату са Сомалима, ко- ји су били наоружани стрижелама, а није- су се бојали п ни ни на шаке и заиста одржали побједу над стрижелцима са арми- ма, па макар и са арнима дум-дум. Није лоше да се сјетимо и похода савезне тр- говачке инглеско-њемачке флоте против невољне Венецуеле, која је још раздирана била унутрашњим ратом. Па и при такви-

и велика слова ако су само са тањим пр- тама исписана, биће неразговјетна. Треба имати на уму и то, да слова на црној табци морају бити бар трипут већа од слова писаних на бијелој табци, па да би се са тог растојања могла јасно видјети. Материјал којим се пише на табци, мора бити добре квалитете; креда треба да је мекана а не тврда, исто то важи и за ђумур.

Што се мастила тиче, оно не смије бити суваше блиједо. Најбоље је за рад употребљавати црно мастило. Зелена, цр- вена и сва друга мастила треба избјега- вати. Дјеца не треба давати да пишу ма- стилом кје је доцније потавни, такве врсте мастила треба избацивати из употребе, пошто јако мори очи.

Прописи и диктанда треба да су са хоризонталним линијама, без косих линија. Треба избјежавати тачкаста слова која служе да би дјеца могла лакше да се науче писати, она најчешће проузрокују кратковидост. Линије на прописима не смију бити водене, оне се знатно морају истипати над фон хартије.

Нарочито треба избјежавати ситно штампане књиге са блиједим словима које лебично кваре очи. Мали црни ријеч- ници, који садрже на једној страници по 50 или више ријечи, које обично почињу једнаким словима, треба да буду избачени из школа. Исто тако треба да се забрани дјеци читати свију књига које имају ситну и нејасну штампу. Много књиге штампане су и код нас веома рђаво, у понеким час- слова су тако ситна, да ми морамо да при- ближујемо главу на 15 и 20 см., да бисмо их могли распознавати, с тога ћемо да ка- жемо неколико ријечи о штампаним и у опште о томе, која су слова најбоља за штампане књиге.

Нама је познато да ми можемо ситна слова, која имају нпр. 1 мм., да читамо на 15—20—25 см., али за дуготрајно читање и при том за брзо читање, ова величина неће бити ни најмање подесна. Наша „пет- тет“ слова имају висину 1.25; она су истина већа од мало час поменутих, али су за читање готово исто тако као и прва не- подесна. Најбоље је ако слова имају висину 1.75 мм. Најситнија пак слова која не би требало допустити за штампање књига, не смију бити мања од 1.5 мм. Књиге са ситни- јем словима требало би забранити. Буквари морају имати врло крупну штампу. Бачке читанке исто тако треба да су штампане са словима која имају висину од 1.75 мм. до 2 мм. Основне црте слова не смију бити уже од 0.25 мм. За издаваче књига економичнија је штампа са узаним сло- вима, док су за око много подеснија шира слова, јер дају већи лик на ирежици. Про- стор између појединих слова такође мора бити што већи да би читање било лакше. Познато је да се раздвојена слова јасније виде него која су густо сабијена једно поред другог. Размак између појединих слова не смије бити мањи од 0.75—1 мм. Међу тим простор појединих редова треба да је што већи, најмањи који би се могоа допустити може бити од 2.5—3 мм.

Прије су се штампале књиге са ве- ликим размацима између редова, у данашње пак доба овај размак тако је смањен, да га у по неким књигама никако и нема. Старе књиге од 1840 године имају про- стор између редова = 3.5 до 4 мм. а и штампу знатно крупнију него што је ми данас имамо. Могли бисмо рећи да слова од 1.5 мм висине морају имати најмањи размак између редова = 3 мм. Што год су слова крупнија тим се мора сразмјерно- јем условима ти заиста страшни самовари дошли су, помирсали и утекали. Уа то се још на далеком Истоку показују некакви непобедни Хунзузи, па и Македонци као да пријете миру Јевропе, који се тако страпан показује. Но зар Јевропа није од главе до пете оклопљена оклопом тијех дречењијех устрашитеља? Поред свега то- га, чим се некако покаже потреба, да се ти громови приведу у дјело, онак некако жеда да се изуче. Нико не жеда да први почне палити из тога страшног оружја. Нико не рачуна што ће бити с неприја- телем, но што ће бити с њим. Свак се боји да се од стране грмљаве не сруши његова, а не туђа пријестолница.

Према овоме, усавршавањем убојнијех справа не само да није уништена могућност за рат, него је рат отворени и поштени, рат који је катар рапчиности ваздух за старалијех интереса и ријешити старе не- споразуме сразмјерно сили заинтересира- нијех страна, — такав р т је претворен у неку врсту хроничке болести, у нешто полу кнјело, полу гњило; у нешто што страшно руши, а ништа не рјешава, — у некакав дивљи покол. Ето због тога баш с пунијем правом могу људи рећи, да ни- ти има, нити је било грњијех непријатеља човјечанства од тијех „устрашитеља“, т. ј. од тијех аналазаца усавршењих убојни- јех справа и рекламиста нове страшне сјешања и дречење убоје силе.

(Саршиће се.)

повећавати размак. Дужина редова игра исто тако велику улогу при читању као и штама. Мислило се да што год су дужи редови да је лакше и брже читати док се није на пракси показало обратно тј. да се очи прије заморе читајући дугачке редове него кратке.

При краћим редовима покрети очју у десно и у лијево неантни су. Редови не би требали да буду дужи од 90—100 мм. и тек у крајње ријетким случајевима могли би се допустити редови од 110—120 мм. дужине. Број слова у реду од 90 мм. не смије бити већи од 60. *Књиге за читање морају бити по изијесним правилима: најмања висина слова која се може допу- стити, треба да је 1.5 мм., простор из- међу редова 2.5 мм., најмања дебљина 0.25 мм.; најмањи простор између појединих слова 0.75 мм. Највећи дужина редова 100 мм. и на посљетку највећи број слова у реду 60.* Све књиге треба да имају што већи празан простор са стране. Најбоље је за штампу и рад у опште употребља- вати чисту бијелу хартију и писати на њој црним мастилом. Неки су препору- чивали да је боља за рад обојена хартија, али како се тада губи много у јачини освјетљења, то су они извојили све оне боје које се налазе близу љубичасте и препоручили жућкасту као најподеснију. Ово је мишљење сасвим погрешно.

При дугом гледању на жуту хартију наше очи заморавају се врло брзо; поред тога, сви предмети, који доцније посма- трамо, изгледају нам плавичасти. Хартија мора бити свуд подједнаке дебљине, на дебелој хартији штампа је много разго- вјетнија. Хартија не смије да се скроз провије, она треба да је непрозрачна. Све што се пише или штампа на једној страни не смије се провидјети на другој, јер ће се иначе знатно смањити јасноћа саме штампе. Хартија, која је врло провучна и која се у старо доба употребљавала мјесто прозорских стакала, гради се махом од дрвета, док се дебља хартија гради од вунених крпа и остатака платна. У данашње доба прави се хартија и од једног и од другог материјала. Што је више у хартији дрвета тим ће се она већа про- зирати и обратно; хартија за штампање књига и за писање у опште, не смије бити тава од 0.075 мм., она треба да је доста чврста, подједнако дебела и да садржи у себи што мање дрвета, поред тога треба да је сатинирана, без сјаја, и да је свуд равномерно бијела.

„Нар. Здравље“.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Годашњи извјештај Академског Удружења Срба техничара у Бечу) 24 јуна (7 јула) 1903 г. држало је ово удру- жење своју закључну скупштину и на њој је управни одбор подвргао овај годишњи извјештај за школску годину 1902/3:

Чланова стручњака и помагача било је 5 и то:

Г. Петар Путник, инжењер у Сен- томишу; г. Лазар Билановић, геом. у Не- весину; г. Радован Стевић, геом. у Вар- цар Вакуфу; г. Митар Григоровић, тех. у Мостару; г. Владмир Новаковић, абс- тех. у Бечу; а редовних чланова концем године 21.

Друштво је држало 10 друштвених скупштина и састанка са предавањима и то: „Електричне осцилације и њихова при- мјена на телеграфу без жица“ предавао г. Тодор Мирковић и „Високофазне струје и значај њихов за електротехнику“ такођер од г. Тодора Миркова.

Стање друштвене благајне било је овако:

Примања:	
Остатак од прошле године	150 к. 46 п.
Од уписанине и чланарине	275 к. —
Поклон срп. женске добротвор- не Зидруге у Бечу	20 к. —
Камата	— к. 70 п.
Свега	447 к. 16 п.

Расход:	
За стручне књиге и листове	229 к. 64 п.
На кореспонденцију	19 к. 36 п.
Остали трошкови и то:	
„Приреднику“ у Загребу	10 к. —
„Просвјети“ у Сарајеву	10 к. —
„Српској Зори“ у Дубровнику	10 к. —
Припомаћ сиромашним друговима	20 к. —
Различити издатци	5 к. 20 п.
Свега	304 к. 20 п.

Према томе, одбавши од:

Прихода	447 к. 16 п.
Расход од	304 к. 20 п.
Остаје за догодине готовине	142 к. 96 п.

Прешле школске године купило је друштво стручних књига за 141 к. 70 п. а добило је више књига на поклон.

Уредништва ових српских листова слала су свој лист бесплатно: „Застава“, „Трговачке Новине“, „Наше Доба“ из Но- вог Сада; „Привредник“ из Загреба; „Du- бровник“ из Дубровника; „Глас Црногор- ца“ са Цетиња; „Српски Вјесник“ из Мо- стара; „Родолуб“ из Вршца; „Народност“ из Земуна; „Братимство“ и „Србин“ из Београда; а друштво је било претплаћено

на „Српски Техн. Лист“, „Нову Искру“, „Reform“, „Zeitschrift für Architektur und Ingenieurwesen“ и „Bautechniker“.

На овој закључној скупштини наре- чена је хвала свима добротворима, г. г. члановима, помагачима и стручњацима и горепоменим уредништвима, која су свој лист бесплатно слала, на помоћи коју су друштву указали са молбом и жељом, да се на ове и други српски родолуби угле- дају. —

У Бечу, 3/16 јула 1903.

За Управни Одбор:

Тајник:	на Предсједника:
Тодор Мирков.	Владмир Вошњак,
	подпредсједник.
Благајник - књижићар:	
Бока В. Атанасијевић.	

(Помен Бранку Радичевићу.) При- ликом педесетогодишњице од смрти вели- ком српском pjesника Бранка Радичевића ријешила је српска дубровачка омладина, да тај помен свечано прослави на дан 2. августа на овај начин: 1) На 2 августа у 7 сати у јутро српска дубровачка музика удараће на уравак, обилазећи град. 2) У 10¹/₂ сати пр. подне одржаће се парастос Бранку, а у цркви ће пјевати српско пје- вачко друштво „Слога.“ 3) У 6 сати по подне комерс. у друштва локалних „Слога“ на ком ће Стјепан М. Кобасица, cand. phil. говорити о: Животу и раду Бранка Радичевића. 4) Иза комерс. српска музика уда- раће на Брсаљима у 7 сати биран програм. 5) У 9 сати пријатељски састанак српске дубровачке омладине у „Hotel Im- perial“ у.

(Споменик Љуб. Ненадовићу.) На 13 јула прославила је омладина откриће спо- меника Љуб. Ненадовића у Браничеву, родном мјесту великог српског књижевника. Споменик је подигнут послје непуних де- вет година, од како је српски pjesник и књижевник испустио свој племенити дух. Овим је дјелом омладина показала колико високо цијени заслуге овог српског вели- кана, те јој ради тога од срца хвала а pjesнику слава!

(Прослава педесетогодишњице Вла- димира Короленка.) 27 јула о. г. навр- шило се управо 50 година од рођења Ко- роленка. У великој руској литератури зау- зима његово име снакако једно од најзна- тијих имена, те се без сумње може ставити поред имена Чехова, Горькога, Потапенка. Сва руска штампа посвећује симпатичне чланке његовој педесетогодишњици, а лич- ности у аваничним положајима не устезају се учествовати у прослави његовог рада, да тим одаду признање овим великим иде- јама, које је Короленко заступао, и ако су њега те његове идеје довеле и до — Сиби- рије. Короленко је с највећом пасионом пр- тво типове из живота малог и презреног свијета, али је из тог свијета нарочито износио оне карактерне особине, које пока- зују његову велику човјечанску душу. Тим је стварао око себе круг читалаца, који је с љубављу гледао на патње „малих“ и „неснатних“ и одушевљено улазио у редове оних, који се боре за боље и праведније уређење људског друштва. Короленко није писао много, али све што је писао носи паразити његове велике његове индивиду- алности. Од радова његових истичемо: Сан Макаријев, Успомене сибирског туристе, У рђавом друштву. Није страшно.

Поводом педесетогодишњице овог ве- ликог Руса најављујемо и ми своје најис- креније симпатије.

Османа А. Бикића красне pjesме „Ашиклије“ изаше скоро у засебно изда- њу заузимањем Смаил аге Ђемалића и Шахира аге Кајтаса у Мостару. Лист за скупљање претплатника већ је равастан. Књига ће стајати 1 круну. Препоручујемо је најтоплије.

Примили смо на приказ следеће књи- ге и листове:

Живот и дјела Великог Ђорђа Пе- тровића, Кара Ђорђа, Врховног Војводе, ослободиоца и Владара Србије, и живота његових Војвода и Јунака. Као градиво за Српску Историју од године 1804 до 1813 и на даље. Сабрао, написао и издао Кон- стантин Н. Ненадовић краљев. срб. арти- лерије капетан у пензији. Књига I. са 14 литографских слика.

Ово ваљано и исцрпно дјело изашло је у Бечу прије 20 година, али је до 29 маја ове године било забрањено за Србију. Ово је сада врло ријетко.

Ово дјело заслужује абиља највећу пажњу, како школованих, тако исто и про- стијих српских грађана.

Да би живот Карађорђевог и његових војвода досио и у сиротније српске поро- дице, штампарија Савића и Коши. у Био- граду, претплатила га је и издаје га у јевтиним свескама по 30 п. дин. Дјело је украшено оригиналним сликама самога писца.

Дјело је писано чистим српским јези- ком, али писац је тада био већ старији човек, па није имао времена да проучи новију српску граматiku, те му стил није доста правалан. Да се стил поправи, мо

рало би се пијело дјело од почетка до
конца из нова писати, а то би био огро-
ман труд и трошак, а осим тога и само
дјело могло би много изгубити од своје
оригиналне вриједности. Стога је остав-
љен исти стил, као и у оригиналу, али за
то се пијело дјело ипак врло пријатно
чита.

**Афоризми парадокси и изабраних
мисли руских писатеља.** вып. V. Ле-
онидъ Андреевъ. Саставио М. К. Москва,
1903 (са сликом Андреева).

У овој књизи наштампане су „ода-
бране мисли“ како самога Леониде Ан-
дреева, тако и оних лица, која играју уло-
гу у његовијем приповијеткама. Ради при-
мјера напомињемо ове:

*Више је јунаштво живјети него умри-
јети.*

*Велика је вагомешка човјек и његов
живот.*

*Човјечинство је у суштини још тачко
дивље, као да се је јуче на ноге отворло.*

*О, каква је лудост бити човјеком, а
стражити правду.*

*И овце данас стригу у име еманци-
пације и равноправности.*

Борба је радости живота.

*И најмања даша власт лако заврши
свијест неравнотеже главе.*

*Свјетлост не би била свјетлост, кад
не би било сјенке и мрака.*

*Од свега се спасити можемо: од кише,
болести, микроба, дужинеља, али од кле-
вете утећи није могуће.*

*Дјелце је ово — као што се види —
пуно лијепих и здравих мисли и заслу-
жује сваке пажње.*

„Живот.“ Трећа свеска овог новог
научног и друштвеног листа изашла је са
овом садржином:

1. Економски фактори алкохолизма
од Емила Вандервелда, с њемачког Кн. —
2. О трговини и царинама, од Карла Ка-
уцког, с њемачког Радован Драговић. — 3.
Статистика јавних продаја 1891—1895 г.
од Драгвише Лапчевича. — 4. О уврцима
алочина, од С. Вајнберга, с њемачког Ми-
лорада Недељковић. — 5. Наука о васпи-
тању од Ж. Сореља, с француског П. —
6. Борба, драма у три чина, од Marcel
Saulnier, с француског В. М. Р. — 7. Кроз
таму на свјетлост (исповијест једног оци-
раног), превео Кн. — 8. Рад, роман Емола
Золе, преводи Вл. М. Росић. — Биљешке:
1. Радничко законодавство, 2. Просјета, 3.
Привреда.

„Живот“ излази 1 и 16 сваког мје-
сеца, у свескама од 4—5 великих табака,
а стаје на свима поштама, код поштереника
и непосредно код администрације, Космај-
ска ул. 16. Биоград: на 3 мјесеца 3 дин.
на остале земље, непосредно код админи-
страције на пола године 7 круна или фран-
ака, на 3 мјес. 3.50 круне или фр.

Својом озбиљном и марљиво обра-
ђеном садржином овај се лист сам по себи
препоручује.

„Српска Везиља“ Иваша је 6 број
овог илустрованог листа за ручни рад, до-
маћу потребу и забаву с овим садржајем:
Уврсци српских домова (са сликама) —
Допис из Гуње. — Иаучавање бодова —
Опис пртежа у додатку. — Кита босилјка
са тракама у српским бојама, на којима је
натпис „Спаси Господи људи твоја и бла-
гослови достојаније твоје.“ — После свр-
шеног рада: Смије ли се дати кошар игра-
чу? од Милivoја Н. на Томина. — „Срп-
ској везиљи“ од Симе Ј. Симића.

„Српска Везиља“ излази једанпут
мјесечно, а цијена јој је на годину само 6
круна, а иновемсто пак 6 круна. Прет-
плата се прима најмање на по године.
Претплата, рукописи, пртежи и све друго
стије се на адресу „Српска Везиља“ Versecz.
Скупљачи претплате јесу: Љубомир Не-
хрони у Сплету (Далмација) и књижарица
Јакова Х. Трифковића у Сарајеву. —
Власник листа пртачко везиљачки завод
Милана П. Павловића у Вршцу. Још се
могу добити сви бројеви од почетка.

Нека је овај лист топло препоручен
нашим Српкињама, које ће у њему наћи
боље поуке него у многим страним листо-
вима ове врсте.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 25 јула

(Годишњи помен.) На Илин дан, 20.
о. м. послје божанствене литургије, држан
је годишњи парастос Опу Њ. Кр. В. Го-
сподара, блаженопочившег Великог Војво-
ди Мирку Петровићу, у присуству Њ. В.
Књаза Мирка, државнијех великодостој-
ника, осталог чиновништва и многобројног
грађанства.

(Имендан Руске Царице Мајке.) У
уторник, 22 ов., поводом имен дана Њ. Ц.
В. Руске Царице Мајке Марје Феодоров-
не, Њ. Е. руски министар госп. Шчеглов
примао је честитања у стану руске лега-
ције. На честитању био је Њ. В. Књаз
Мирко, сви министри и мноштво чинов-
ништва.

(Четрдесетогодишњица свештеничке
службе). На Велики Госпођин дан, 15 ав-
густа о. г. прославише придворни свеште-
ник, високопрејасни архимандрит Михаил
Церовић четрдесетогодишњацу своје свеш-
теничке службе. К. многи пријатељи
и поштоватељи, који ће овом приликом
похитати, да вриједном служитељу Божјег
олтара честитају ријетку свечаност, при-
дружимо се и ми са жељом, да још дуго
година корисно порати на свештеној њиви
уввишене пастирске службе.

(Из Дјевојачког Института Царице
Марије.) Ново институтско здање, које је
додато старом, већ је потпуно изграђено
и за који дан биће и покривено. Иза тога
приступило се одмах унутрашњем уређењу.
Идућа школска година отпочеће ред-
овно 15 септембра по старом кал. Учени-
це из иностранства требају да буду на Цет-
ињу већ 13 и 14 септембра, а оне из
Црне Горе могу доћи и 15 септембра до
9 сати прије подна.

Началница Института г-ца С. П.
Мертваго отпутовала је у сриједу у ино-
странство, а у Институту је остала њена
помоћница г-ца М. Матренинскаја, да до
њеног повратка радњу надзирава.

(XVI батаљон стојеће војске.) У
недјељу 20. овог мј. наш батаљон стојеће
војске повратио се је с Ловћена, а у четвр-
так отпуштени су војници својим кућама.
Нови батаљон окупља се по Великом Госпо-
ђину дне.

„Црногорска јунаци.“ У уторак 15
ов. мј. представљало је италијанско друштво
Ренци Габриели у „Teatro Fenice“ на Сењ-
ској Риједи „Црногорске јунаке“, драма у
три чина од г. Сабалића. Предмет је узет
из рата 1840 године. Како чујемо, драма је
постигла сјајан успјех. Многобројна публи-
ка, која је била присутна, непрестано је
аплаудирала, при свршетку клицала је ау-
тору: живео! Госп. Сабалић Дамјатинац
је и син једне задарске Српкиње, те му се
од срца радујемо на постигнутом успјеху!

(Из Канцеларије Митрополије.)
Дворска Књижара Миле Стајина у Биогра-
ду, издала је руско-српски рјечник, што
га је написао професор Милош Анђелковић.
Књига има 1100 страница мале осмине.
Ово врло важно дјело, добро је дошло
свима онима, који се желе користити
богатом руском књижевном језику. Зато ову
врло корисну књигу, топло препоручујемо
нашим обојема реда свештеницима, учите-
љима и ученицима наших средњих школа,
као и свима љубитељима руског језика.

Цијена је књиге 10 франака.

Цетиње, 25. Јула 1903 год.

Број 1331.

Митрополит Митрофан

Пшму нам из Улциња: Из године у
годину улцињско мореко купатило привла-
чи све више стране публике. Ове године
има преко 50 особа само са Цетиња, а има
их приличан број и из других мјеста
из Црне Горе, па и са стране, нарочито
Скардана. Овамо долазе не само они, који
траже љетњег уживања, него и они који
у изванредно благој и здравој клими и у
морскојем вјетрама, каквијех се ријетко на-
лази, траже лијека свом поремећеном здрав-
љу. Нарочито се овим користе они, који
страдају од реуматичнијех болести. Писац
овијех редака био је очевидца, гдје неку
особу на носилима донесе, и нове је од
куће до мора, па послје 20—30 морских
бања и лијечења у врелом пијеску на мор-
ској обали, видимо ту исту особу, гдје сама,
без туђе помоћи, шета по улцињској риви.
Један од бившијех јевропскијех представ-
ника на Цетињу, који је вичан јевропским
морским купатилима, говораше да се Ница
и Абација не могу мјерити с Улцињем, што
се природне љепоте тиче, али је штета
само, што Улцињ нема да понуди својим
гостима друга уживања, која се у Ници
и Абацији могу наћи, а што је најгоре, —
нема још ваљано уређених гостионица, што
је неопходно потребно и здравоме и болес-
ном. С малим трошком и прегнућем лако
би се међу тим томе доскочило, а корист
би од тога и по народ и по само мјесто
била велика.

п.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

БУДИМПЕШТА, 20 јула.

Министар Томашић дао је оставку.

ЦАРИГРАД, 30 јула. — Уап-
росе разпрострањеним гласовима, да
ће послје жетве чете у Македонији
изазвати нове nerede, тврди се, да
је организација комитета македон-
ских по унутрашњости ушљед енер-
гичнијех мјера од стране Турске
угушена, у неким мјестима осла-
бљена, а у неким мјестима неће се

у опште чете више ни појављивати,
ако не буде подстицања са стране.

Порта саопштава, да су чете
комитетске напале село Капару код
Витоља и убиле два главару бугар-
ска и осам становника, који су по-
магали турској војци у пређашњем
једном боју код Капару.

БЕЧ, 21 јула. — Краљ румун-
ски доћи ће овамо ових дана, од-
кле ће продужити у Ишл, да посети
Франца Јосифа, па ће поћи у Гап-
таји да се лијечи.

ЦАРИГРАД, 21 јула. — Ве-
лики незир саопштио је посланику
руском и аустро-угарском мјере, које
су предузете, да спрјече тобожње
атентате у Солуну.

ПЕТРОГРАД, 22 јула. — Срп-
ски Престолонаследник Краљевић
Ђорђе с братом Александром отпу-
товали су у Биоград.

ПЕТРОГРАД, 22 јула. — Цар
и Царица повратили су се из Сарова
у Петроград.

БУДИМПЕШТА, 22 јула. — У
комисији, коју је парламент изаб-
рао, да испита ствар о подмић-
вању равнијех народнијех посланика,
преко бившег ријечног гувернера
графа Сапаруја, изјавио је министар-
председник Куен-Хедервари, да је о
тој ствари дознао тек преко листова
и да никад није имао додира са
уредником Сингером. Данешном и
њиховим друговима.

РИМ, 22 јула (по подне). —
Јутрос изабран је Кардинал Сарто
за папу, к ји је увео име Пијо Х.
Народ је саслушао проглас о избору
одушевљено, чете учиниле су по-
чест. Сви листови уопште похва-
љају са задовољством избор Сар-
тов за папу. Послје избора, Сарто
је примио све конклаviste и дворске
папске чиновнике, па је посетио
кардинала Бепинову, који је тешко
болестан. У вече је било освјетљење.
— Интронизација биће 9 августа
(по новом).

ЦАРИГРАД, 23 јула. — Јуче
и пречјуче по ноћи било је неко-
лико атентата на жељезничкој ли-
нији између Солуна и Витоља и по-
чињене су многе штете.

Порта изјављује, да су се по-
казале 16 новијех чета у Витољском
и Скопљанском вилаету, које уби-
јају Мухамеданце, плачкају и пале
њихова села. Војска је тамо послата.

БЕЧ, 24 јула. — Књажевни Ка-
рађорђевићи стигли су овамо и о-
стаће овдје по свој прилици четири
дана, па ће кренути у Биоград.

РИМ, 24 јула. — Занардели
управио је префектима депешу, с
којом забрањује државним чиновни-
цима да учествују у црквеним свеч-
аностима приликом избора папе,
пошто о томе италијанска влада није
инвијетшена.

БИОГРАД, 24 јула. — Листови
јављају, да је Христић српски по-
сланик у Бечу, стављен у пензију.

ЦАРИГРАД, 24 јула. — Зи-
новјев обратио је озбиљно пажњу
Порте на увнемиравајуће стање у
азијатским јерменским областима.

— Уврске покушајима учињ-
енијем на линији Солун—Витољ, ли-
нија није много поштеђена и сно-
браћај није прекинут. Осам бата-
љона под командом маршала Омер-
Ружди-паше кренуће одмах из Фе-
ривовића у Витољ.

— Гласови о догађајима у Маке-
донији преувеличани су. Осим дога-
ђаја јављенијех телеграфом, другијех
новости до сад није стигло.

РИМ, 25 јула. — Папа је звани-
чно примио дипломатски кор и
изјавио најбоље жеље за врховне
поглаваре држава и народа, додавши
уз то, да је прева увијек била при-
родни ослонац како за владаре, тако
и за владе и законе; пожелио је да
се утврди мир на благо свију.

ЦАРИГРАД, 25 јула. — Порта
је предала руском и аустро-угарском
посланику изјаву, која садржи Хил-

ми-пашин рапорат, а тако и рапорат
манастирског и солунског валије, по
којима комитет македонски у својим
циркуларима пријети мухамеданцима
покољем; по неким крајевима поја-
виле су се чете, које пале и плач-
кају куће и убијају војнике; било
је неколико крвавијех сукоба; мјере
су онда предузете најстрожије. Из
Ерверума стижу такође увнемирава-
јући гласови.

РИМ, 25 јула. — Папа је по-
нудио кардиналу Сатоли мјесто др-
жавног секретара, а пошто се овај
није хтио пријети, понудио га је
кардиналу Кавалису, који је тражио
да се размисли до у вече.

СОФИЈА, 25 јула. — Лист
„Аутономија“ доноси прокламацију
за општи устанак у Солунском и
Витољском вилаету; свака телеграф-
ска комуникација са Солуном и Ва-
тољем била је прекинута. Борис Са-
рафов сматра се као покретач устан-
ка. Добро обавијештени кругови зв-
мљају, да ће тај покрет имати сна-
чаја. Листови јављају да ће се Књаз
Фердинанд неодложно повратити.

СИНАЈА, 26. јула. — Румун-
ски краљевски пар отпутовао је у
иностранство.

СОФИЈА, 26 јула. — Званично
се увјерава, да је влада изненађена
поновним појавом устанка и да ће
се она и по сада држати коректно
и неутрално. Држи се да се овај по-
крет неће раширити, него ће бити
често локалан.

ПАРИЗ, 26 јула. — Хавасова
Агенција јавља из Солуна, да је
цео Витољски вилает обухваћен
устанком; угасили пале куће и уни-
штавају љетину; било је више кр-
вавијех сукоба; у Крушеву ушљед
атентата са динамитом конач је по-
рушен, 30 чиници убијено, много
турских породица покљано. Више ба-
таљона кренуло пут Витоља. Солун-
ски вилает још је миран, али се је
бојати, да ће се устанак раширити.

О Г Л А С.

Сагласно извјешћу Књ. Великог Сула
од 28. Јуна тек. год. бр 52. ех 1903 III.
1901. 84. Аница супруга Риста Фушћина
из Поља Колатинскијех, прије четири
године отуђарала је некуд у иностранство
и незна се гдје је сада пребива. Изван
супруг Риста овако злонамјерно од стране
своје супруге остављен, преко Књ. Вели-
ког Сула Канцеларији Митрополије поднео
је тужбу, којом иште развод брака с
Аницом.

Ушљед овога поменута Аница позива
се, да се у року од шест мјесеца, рачуна-
јући од дана првог публикација овог
огласа, пријави Канцеларији Митрополије,
ради коначног ријешења брачног спора
између ње и супруга јој Риста.

Не пријави ли се Аница до више
означеног рока, брак ће се развести на
штету њену.

Цетиње, 1 Јула 1903

Број 1219.

Из Канцеларије Митрополије.

Р. 125

Бр. 69

1—3

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Приликом смрти мога никад неза-
борављеног оца

Ива М. Мартиновића,

који се послје кратког и лаког бо-
ловања — пресели у вјечност 18-ог
овог мјесеца у 77-мој години свога
живота, света ми је дужност овим
путем од срца захвалити часном све-
штеноству, грађанству ове вароши, Учи-
чанима, Ријчанцима и Брајинцима, ко-
ји спроводу и погребу милост ми
покојника присуствоваше, као и они
ма, који ми усмено, телеграфично и
писмено своје саучешће изјавише.

Цетиње, 25 јула 1903 год

У име породице и родбине

ожаљованих син

Ђорђе И. Мартиновић.

Р. 83

Бр. 70

1—1